

"ČIŠČENJE" V PIRANU (1945-1948)

Ivica PLETIKOSIĆ

Znanstveno-raziskovalno središče Republike Slovenije, Koper, SI-6000 Koper, Garibaldijeva 18
e-mail: ivica.pletikosic@zrs-kp.si

IZVLEČEK

Ena izmed najbolj sladkih – grenkih posledic vojne je maščevanje. Rimljani so temu rekli *vae victis*, balkanski komunisti epuracija, sedanjosti bi ustrezal pojem lustracija.

Z visokimi predstavniki starega režima so takoj po drugi svetovni vojni opravila ljudska sodišča, nižje rangirani podporniki starega sistema pa so bili prepuščeni epuracijskim komisijam. Očitni cilj teh komisij je bil znižanje ekonomskega standarda ali vsaj onemogočanje napredka privržencem starega reda.

Članek temelji na dveh arhivskih skatlah gradiva iz koprškega pokrajinskega arhiva in piranskega mestnega arhiva o delovanju istrskih epuracijskih komisij, o epuriranih meščanih in o delu nekaterih lokalnih epuracijskih komisij.

Ključne besede: epuracija, epuracijske komisije, Piran, Svobodno tržaško ozemlje, 1945-1948

"CLEANSING" IN PIRAN (1945-1948)

ABSTRACT

One of the bitter-sweet consequences of war is revenge. The Romans called it *vae victis*, the Balkan communist epuration, while the most suitable term in the present time would be lustration.

Immediately after World War II, the representatives of the old regime were dealt with by people's courts, while the lower ranked supporters of the old system were thrown on the mercy of the so-called epuration committees, their main objective being to lower the living standard of the followers of the old system or at least to prevent their progress.

The present article is based on the material, which was deposited in two archive boxes from the Koper Regional Archives and the Piran Town Archives and deals

with the functioning of Istrian epuration committees, the epurated citizens and the work carried out by some local epuration committees.

Key words: epuration, epuration committees, Piran, Free Territory of Trieste, 1945-1948

Prvo majsko jutro v letu 1945 so oddelki Jugoslovanske ljudske armade Pirančanom prinesli konec vojne in začetek nove negotovosti. Povzročala jo je oblast tistih, ki jih v Piranu v glavnem (nacionalno in politično ideološko) niso marali. Stopnjeval pa jo je povojni revanšizem vojnih zmagovalcev, ki se je kazal tudi v delovanju epuracijskih komisij.¹

Epuracija fašistov in sodelavcev fašističnega režima se je na teritoriju pod "Titovo" upravo začela takoj po koncu 2. svetovne vojne, vendar v velikih mestih (Trst, Gorica- prilogi 1, 2) prej kot v Istri (Koprščini in Buijsčini), kjer je bilo treba najprej izoblikovati in utrditi upravne organe ljudske oblasti. Pokrajinski narodno osvobodilni odbor (dalje PNOO) za slovensko Primorje je kot najvišji organ te oblasti sredi maja 1945 izdal odlok o novi upravni razdelitvi, po kateri je slovenska Istra spadala v tržaško okrožje. Čez slab mesec (9. 6. 1945) je bil podpisan beograjski sporazum, ki je Julijsko krajino razdelil s t.im. Morganovo demarkacijsko črto na coni A in B, v kateri je pod upravo VUJA (Vojne uprave jugoslovanske armade) bila tudi piranska občina (kot del piranskega okraja).

V začetku avgusta sta bila okraja Piran in Koper združena v okraj Koper s sedežem v Kopru. Le-ta je deloval do uveljavitve Pariške mirovne pogodbe z Italijo 15. 9. 1947 (Beltram, 1989, 109).

Nekako sočasno z reorganizacijo okrajev je nova oblast ustanovila ljudska sodišča za sojenje fašističnih zločinov, 21. 11. 1945 pa je bil sprejet še naslednji Pravilnik za poslovanje Komisij za čiščenje fašističnih elementov. V njemu je ogromno slovničnih napak, ker je natančen prepis originala iz arhiva.

PRAVILNIK

Za poslovanje Komisij za čiščenje fašističnih elementov.

ČL. I

V smislu odloka okrajne narodno osvobodilne skupščine od drugega avgusta 45 posluje na sedežu okrajnega narodno osvobodilnega odbora v Kopru Okrajna ko-

1 V izvlečku omenjeni koprski arhivski škatli – PAK Koper, sk. 64 Epuracijske komisije, t. e. 1, 2 – je dodobra obdelal Roberto Spazzali v svoji knjigi *Epurazione di frontiera* (Spazzali, 2000). Arhivsko gradivo iz domačih logov – piranskega mestnega arhiva – pa omogoča lokalno obarvanost pričujočega teksta.

misija za čiščenje fašistov in profašistov iz državnih in samo upravnih oblastev in ustanov ter izjavni in privatnih ustanov ter podjetij.

ČL. 2

Okrajna komisija za čiščenje fašističnih elementov sestoji iz 7 članov, ki jih imenuje izvršni odbor okrajno narodnega osvobodilnega odbora v Kopru. Med člani komisije mora biti eden član izvršnega odbora okrajnega narodno osvobodilnega odbora v Kopru, eden član ljudskega sodišča za sojenje fašističnih zločinov, eden član okrajnega odbora SIAU²-ja in javni tožilec ali njegov pomočnik pri ljudskem sodišču za sojenje fašističnih zločinov.

Članov okrajne komisije za čiščenje fašističnih elementov skliče na prvo sejo javni tožilec ljudskega sodišča za sojenje fašističnih zločinov.

Na prvi seji izvolijo člani okrajne komisije iz svoje srede predsednika, podpredsednika in tajnika.

ČL. 3.

Seja okrajne komisije, sklicuje in vodi predsednik ali v njegovi odsotnosti podpredsednik. Tajnik vodi vse upravne posle in pripravlja pismene odločbe, ki morajo bitipodpisane od njega in predsednika ali podpredsednika.

ČL. 4

Seje so sklepčne, če je prisotnih najmanj 5 članov okrajne komisije. Za splepčnost seje je tudi potrebna prisotnost javnega tožilca pri ljudskem sodišču ali pa njegovega pomočnika.

Za veljavnost odločbe je potrebna večina prisotnih.

Pri enakotstih glasov odloča glas predsedujočega seji.

ČL. 5

Okrajna komisija postavlja po potrebi krajevne komisije za čiščenje fašističnih elementov iz državnih in samo upravnih oblastev in ustanov ter izjavnih in privatnih ustanov in podjetij.

Delokrog krajevne komisije določi okrajna komisija za vsak slučaj posebej s sklepom, s katerim postavi krajevno komisijo.

Okrajna komisija imenuje člane krajevne komisije ki obstoja iz 5 ali 7 članov, od katerih mora biti eden član krajevnega narodno osvobodilnega odbora in zastopnik krajevnega odbora UAIS-a.

² Slovensko-italijanska antifašistična unija (it. UAIS – Unione antifascista italo-slava).

ČL. 6

Krajevne komisije skliče na prvo sejo javni tožilec pri ljudskem sodišču, na katiri izberejo člani, komisije iz svoje srede predsednika, podpredsednika in tajnika.

Na daljne seje sklicuje predsednik ali podpredsednik komisije.

Za poslovanje krajevne komisije veljajo načela navedena za poslovanje okrajne komisije.

ČL. 7

Krajevna komisija začne poslovati proti posameznim fašistom ali profašistom na predlog oblasti alo katerisikoli politične organizacije, na ustno ali pisno ovadbo pojedinca ali na lastno pobudo.

ČL. 8

Postopek se uvede proti vsem tistim:

- 1. ki so pripadali fašističnim ali vojaškim formacijam okupatorjev;*
- 2. ki so se borili proti osvobodilnemu gibanju in kot dobrovolci proti zavezniški vojski;*
- 3. ki so sodelovali s fašisti in proti svobodi ljudstva in njegovim demokratičnim ustanovam;*
- 4. ki so rabili nasilje proti osebam, družinam in imetju sodržavljanov ali anti-fašističnih organizacij;*
- 5. ki so s gospodarskim, kulturnim ali drugačnim delovanjem in koristi ljubljeno pregrešili zoper narodno čast.*

Postopek se ne uvede proti osebam, ki so sodelovale v omenjenih organizacijah in vojaških formacijah prisilno ali samo na videzno z namenom, da škodujejo okupatorju, kakor tudi ne proti tistim ki so kasneje pristopili k narodni osvobodilni borbi ali z deli podpirali.

ČL. 9

Komisija kaznuje z začasno ali trajno odstranitvijo iz službe in z začasno ali trajno prepovedjo nastopa odnosno sprejema v službo kakem drugem sličnem podjetju.

ČL. 10

Delodajalci, ki nebi hoteli izvršiti odločbe komisije, se kaznujejo z denarno kaznijo, katero višino določi okrajna komisija na predlog krajevne komisije.

ČL. 11

Krajevna komisija mora v roku od osmih dni po prejemu predloga ali ovadbe, pregledati in zbrati obremenilni material ter izdati proti prizadetemu pismeno

odločbo z obrazložitvijo in poukom, da ima pravico vložiti v roku 5 dni od prejema odločbe pritožbo na krajevno komisijo z vsem razbremenilnim materialom.

Odločba krajevnne komisije stopi v veljavo ne glede na pritožbo prizadetega.

Prepis odločbe je treba dostaviti poslodavcu v takojšnje izvršitev.

V primiru da poslodavec se protivi izvršiti odločbo se postopa proti njemu v smislu čl. 10...

ČL. 12

V primiru, da prizadeti vloži pritožbo, mora krajevna komisija vzeti isto v pretres najdal v 8 dneh, pregledati predloženi razbremenilni material, po potrebi somarično zaslišati v razbremenitev predlagane priče in prizadetega.

O uspehu mora izdati takoj pismeno odločbo z obrazložitvijo in poukom da, ima prizadeti pravico v roku 5 dni vložiti pritožbo na okrajno komisijo.

ČL. 13

Okrajna komisija mora v roku 10 dni po prejemu pritožbe izdati pismeno odločbo na pritožbo, ki je dokončna.

ČL. 14

Javni tožilec pri ljudskem sodišču za sojenje fašističnih zločinov sme zahtevati, da se vsaka oprostilna odločba predloži okrajni komisiji na ponoven pretres.

ČL. 15

Pravomočne odločbe se morajo vročiti v prepis javnemu tožilcu pri ljudskem sodišču za sojenje fašističnih zločinov, javnemu tožilcu na sedežu okraja in notranjemu oddelku okrajnega narodno osvobodilnega odbora ter delodajalcem.

Koper 23. 11. 1945

Po določilih pravilnika je izvršni odbor okrajnega narodnega osvobodilnega odbora v Kopru imenoval 7 članov okrajne epuracijske komisije. O tem je 7. 12. 1945 obvestil javnega tožilca ljudskega sodišča za sojenje fašističnih zločinov z dopisom, na katerem je (pravilniku navkljub) natančno pisalo, da je predsednik komisije Degrassi Aligi, delavec iz Izole, tajnik Tomat Guido uslužbenec iz Kopra, preostali pa navadni člani (Maraspin Giorgio, delavec, Piran; Savron Pietro, delavec, Strunjan; Perentin Augusto, kmet, Izola; Mazzelli Giovanni, kmet, Prade; Krmac Guerrino, kmet, Triban). Javni tožilec je še istega dne obvestil vse člane komisije (na koncu obvestila jim iskreno čestita) o imenovanju in sklical prvo sejo okrajne epuracijske komisije že za naslednji dan. Na njej so (seveda) bili za predsednika in tajnika izvoljeni ravno tisti, ki so to bili že na seznamu, čeprav je bil tajnik (Guido

Tomat) odsoten! Za podpredsednika je bil izvoljen Izolan Parentin Augusto. Krmac Guerrino je bil postavljen za osmega, dopolnilnega člana (ki nima pravice glasovanja, če je drugih 7 prisotnih), za rednega pa nameščen javni tožilec Rigotti Giovanni. Kot gost je bil na sestanku navzoč dr. Decleva Giuseppe iz Kopra. Kljub Izolanom na vodilnih mestih so niti okrajne epuracijske komisije v bistvu vlekli Koprčani. Pirančani so v Kopru le statirali.

Pomembna je še druga seja okrajne epuracijske komisije (13. 12. 1945), kjer so določili člane komisij nižjega ranga (krajevne in tovarniške). V Izoli so postavili dve tovarniški (Ampelea, Arrigoni) in lokalno komisijo. Slednji so naložili kompleksnejši sveženj nalog. Poleg epuracije vseh javnih uradov in zasebnih podjetij z večjim številom zaposlenih so morali epurirati tudi trgovine in obrtniške delavnice.

Maraspin Giorgio je na tej seji omenil podatek, da je v različnih podjetjih in trgovinah v Piranu zaposleno 498 delavcev, in predstavil člane piranske epuracijske komisije (Schiavuzzi Libero, Giralardi Romano, Radivo Francesco, Fonda Luigi, Ruzzier Giacomo in Fonda Odorico kot dopolnilni član), člane epuracijske komisije v ladjedelnici "S. Giusto" (Marongelli Vincenzo, Viezzoli Fulvio, Morin Giuseppe in nadomestni Predonzani Odorico) in člane epuracijske komisije v solinah, kjer je bilo zaposlenih približno 300 delavcev (Pitacco Francesco, Tamburlini Fausto, Veliak Giovanni). Omenil je še, da je v rudniku Sečovlje opazil popolno pomanjkanje političnih priprav na epuracijo, da rudnik svojo epuracijsko komisijo mora imeti, da pa to za zdaj ni problem, ker tudi področje rudnika spada v kompetenco piranske lokalne epuracijske komisije.

Koprčani so predstavili ladjedelniško, mizarsko in lokalno epuracijsko komisijo, ki ji je bila dodeljena še posebna naloga – epuracija šol (in šolnikov).

Članom piranskih komisij so naložili sestanek že naslednji dan (14. 12. 1945), Maraspinu pa, da na naslednjem sestanku okrajne epuracijske komisije poroča o rudniku. Zanimivo je še določilo skoraj na koncu zapisnika, da so epuracijske komisije dolžne poslati izvode odločb naslednjim naslovom:

- okrajna epuracijska komisija v Kopru
- Okrožni komite SIAU
- Okrožni komite nacionalne osvoboditve
- javni tožilec
- dott. Dekleva

In res so se 14. 12. 1945 zbrali Pirančani na svoji prvi seji.

Na njej so (imenovani) predstavniki izvolili predsednika (Fonda Luigi), podpredsednika (Fonda Pietro) in tajnika (Schiavuzzi Libero) krajevne komisije ter predsednika in tajnika tovarniških komisij v ladjedelnici "S. Giusto" (Marin Giuseppe, Viezzoli Fulvio) in na Solinah (Pitacco Francesco, Tamburlini Fausto). Nadzorni iz centrale je bil (javni tožilec) Rigotti Giovanni.

Na 2. zasedanju (pred novim letom 1946) piranske epuracijske komisije (ki je bila

sestavljena iz lokalne, ladjedelniške in solinarske epuracijske komisije) je bil navzoč tudi predstavnik okrajne epuracijske komisije, uslužbenec iz Kopra, Guido Tomat. Po dnevnem redu so preverili navzočnost in kaj vse še morajo opraviti ter pod točko razno prišli do zaključka, da morajo do naslednje seje pripraviti sezname epurantov, kot so to naredili Izolani na 4. seji okrajne epuracijske komisije dne 28. 12. 1945. Na omenjeni seji so se Koprčani že spraševali, kako bodo nadomestili šolnike, ki jih bodo epurirali (*licenziati al tronco*), Pirančani pa so si vzeli še teden časa.

Zato je že dan po novem letu piranska lokalna epuracijska komisija imela svojo prvo samostojno sejo. Bila je sklepčna, saj je bilo navzočih 5 članov od 7.

Ker se ta dan do polnoči niso nič "konkretnega" dogovorili (oz. niso sestavili seznama), so že naslednji dan sklicali drugo sejo, ki je tudi trajala od 20h do polnoči in prinesla podobne rezultate. Očitno v tem obdobju članom lokalne epuracijske komisije ni bilo jasno (kljub pravilniku), koga obtožiti in koga ne. V bistvu niso vedeli, kako začeti naloženo jim delo, in verjetno so tudi razmišljali o morebitnih posledicah svojega početja.

Primerjava datumov kaže, da je vsaka seja okrajne epuracijske komisije v naslednjih dneh (večkrat že naslednji dan) pogojevala seje komisij nižjega ranga.

Tudi 5. seja okrajne epuracijske komisije (4. 1. 1946) je bila za Pirančane zelo pomembna. Na njej je dr. Dekleva spraševal po seznamih članstva fašističnih strank, ki bi jih lahko uporabljali za začetek. Rigotti je odgovoril, da brez dokazanih grehov ljudi s teh seznamov ne bo moč popolnoma legalno epurirati (*l'azione non sarebbe perfettamente legale*).

Maraspin je poročal, da se je "delo" v Piranu že začelo. Povedano je podkrepil s tremi prijavi. Prvo proti Fantasii Giovanniju, vozniku tramvaja, so zaradi njegovih hudih grehov kar predali javnemu tožilcu (*perche' squadrista e appartenente alla milizia*). Uslužbenec Predonzani Silvio je bil suspendiran za dobo 1 leta (*squadrista*), strojnik Nazario Silvio pa se je znašel na cesti z vprašljivo prihodnostjo (*licenziamento in tronco, perche' fascista, squadrista e nemico del popolo*). Na koncu je še prebral zapisnik 2. seje piranske epuracijske komisije.

Omembe je vredno, da je Tomat navzoče seznanil z zamenjavo koprške lokalne komisije (*non svolge alcun lavoro viene sostituita da elementi piu' attivi*) ter da je dr. Decleva dotodanje delovanje epuracijskih komisij označil za preveč milo in poudaril, da bodo vse odločitve tako ali tako pregledali in preverili na okrajni epuracijski komisiji. S piransko občino pa še niso končali. Ugotovili so, da v rudniku Sečovlje ni ljudi, ki bi odgovornost epuracije prevzeli nase, zato bo ta sektor prevzela okrajna epuracijska komisija. Zaradi krvavih dogodkov (*sono avvenuti dei fatti di sangue*) na solinah tamkajšnja epuracijska komisija prosi za dovoljenje za nošenje orožja, da bi lahko začeli delati in se zaščitili pred različnimi nevarnostmi (*...chiede il permesso di portare armi in maniera di entrare in funzione salvaguardandosi dei vari pericoli*). Tako je Maraspin dobil nalogo, da preveri stanje na solinah in da na naslednji seji

obširno poročča. Glede na to, da je bila tudi ladjedelniška epuracijska komisija povsem nedejavna, so Tomatu in Rigottiju naročili, naj čim prej pregledata dejansko stanje na terenu (v piranski občini).

Čez dva dni (6. 1. 1946) je bila 3. seja piranske lokalne epuracijske komisije, v kateri se prvič omenja lista epurantov (*lista di epurazione*), ki naj bi jo predstavili okrajni komisiji v Kopru in jo vprašali za mnenje. Četrta seja je bila napovedana za 8. 1. 1946 ob običajni uri (20h).

Iz ohranjenih dokumentov ni razvidno, ali je ta seja dejansko tudi bila, ker kratko malo (v arhivu) ni zapisnika s tem datumom (8. 1. 1946). Možno, da je res ni bilo, saj je ravno tega dne odstopil predsednik lokalne epuracijske komisije Luigi Fonda. V dopisu okrajni epuracijski komisiji v Kopru, ki ga je imenovala v lokalno komisijo, je za vzrok odstopa navedel zdravstvene težave z očmi, verjetno pa so bili dejanski razlogi veliko globlji oz. so se skrivali v polnočnih sestankih prvega tedna leta 1946.

Na seji piranske lokalne epuracijske komisije, ki je bila 13. 1. 1946, je bil Fonda Luigi opravičeno odsoten, navzoči pa so epurirali Bartoleja Maria, Boema Giovannija in Davanza Bartola.

Na sedmi seji okrajne epuracijske komisije (17. 1. 1946) v Izoli so najprej začeli s Piranom. Maraspin je podal katastrofalno poročilo – da lokalna epuracijska komisija pri delu nima rdeče niti, ampak se zgublja v neplodnih diskusijah in sploh ne ukrepa proti fašistom. Obtožil jo je indiferentnosti, nediscipline in nesposobnosti opravljanja naloženega ji dela. V ladjedelnici naj bi bilo stanje podobno (*Nel Cantiere s. Giusto si verifica lo stesso piano d'incompetenza o meglio d'indolenza*). Opozoril je, da članom komisij epuracija fašistov ni več dolžnost, ampak nadloga. Da jih postane strah, ko je treba epurirati kakega fašista, tako da je lokalna epuracijska komisija epurirala le osem oseb.

Okrajna epuracijska komisija je revidirala skoraj vse določitve lokalne epuracijske komisije iz Pirana. Slednja je Fantasiu Giovanniju prisodila 6 mesecev suspenza, v Kopru pa je dobil *licenziamento in tronco*, ker je bil *squadrista, fascista antemarcia* in *sciarpa littorio*. Predonzani Silviu je lokalna epuracijska komisija večkrat spremenila kazen. Najprej enoletni suspenz, pa *licenziamento in tronco* in na koncu 4-mesečni suspenz. V Kopru je dobil *licenziamento in tronco senza appello*. Enako so bili obsojeni še Nazario Silvio (njemu odločitve lokalne epuracijske komisije Koprčani niso spreminjali) in Bartole Mario. Danetti Francesco je bil suspendiran za 5 mesecev, D'Avanzo Bortolo, Lugnani Francesco in Bahman Giovanni pa za četrtno leta.

Čez teden dni, 24. 1. 1946, je bila 8. seja okrajne epuracijske komisije, pomembna za Pirančane predvsem zato, ker se je govorilo o delu tovarniške epuracijske komisije rudnika Sečovlje. Maraspin jo je obtožil, da ne deluje na osnovah pravilnika.

Na koncu januarja je še en član piranske lokalne epuracijske komisije poslal

poslovilno pismo v Koper. Ruzzier Silvio je kot oče 6 otrok za razlog odstopa navedel težke družinske razmere.

Iz zapisnika 9. seje okrajne epuracijske komisije (31. 1. 1946) je razvidno, da so odstopali tudi drugod. Po preverjanju navzočnosti in sprejetem dnevnem redu so besedo prepustili Maraspinu. Ta je predstavil novoosnovano portoroško epuracijsko komisijo (Cociancich Giuseppe, Poletti Giusto, Marc Mario, Erman Mario, Petronio Bruno in dopolnilni član Lantier Andrea) in trojico novih piranskih epurirancev. Delovodjo Fiordelmonda Antonia je solinarska epuracijska komisija degradirala v navadnega delavca in ga suspendirala za 4 mesece, piranska lokalna epuracijska komisija pa je na *licenziamento in tronco* obsodila Cusmanija Pietra in Bonifacia Giorgia. Na seji so tudi sprejeli Ruzzierov odstop.

Zanimivo je, da je okrajna epuracijska komisija ni sprejemala vseh odstopov iz nižjih komisij. Ko je za odstop zaprosil Carboncich (Carboni) Giuseppe iz izolske tovarniške komisije, so ga zavrnilli z ugotovitvijo, da je član komunistične partije in da mora dati vse od sebe.

Okrajna epuracijska komisija je spet zasedala (desetič) 14. 2. 1946. Piranska solinarska komisija je prispevala 9 novih prijav (*di altri 9 elementi*), lokalna pa je poslala v pretres prijavo proti Pirančanu Kosminiju Pietru. Maraspin je predlagal listo 11 trgovcev, ki so zreli za zaplembo imetja in odvzem licenc. Takrat se je oglasil tov. John (Bastiotto Umberto), da bo že on pogledal (in odločil). Padla je kritika Izolanom, da nič ne delajo, pa so odgovorili, da so svoje končali (da so pač epurirali vse, ki jih je bilo treba epurirati). Centrala z odgovorom seveda ni bila zadovoljna in je Izoli naložila plenarno sejo vseh komisij v mestu, da bi se še malo pogovorili. Na koncu so še omenili potrebo po ustanavljanju novih epuracijskih komisij.

Enajsta seja okrajne epuracijske komisije, ki je bila teden dni po deseti (21. 2. 1946), je prinesla novo obdobje v delovanju epuracijskih komisij. Vse slednje so namreč postale neposredno odvisne od ljudskih sodišč z obrazložitvijo, da bo tako delovanje komisij hitrejše in bolj legalno.

Na sestanku so bile vse komisije obveščene, da se do obiska zavezniške komisije opazovalcev delo epuracijskih komisij ustavi. V zadnjem tednu je piranska solinarska komisija epurirala še 8 ljudi. Odpoved vseh sej do novega ukaza je bila zadnja odločitev na obravnavanem sestanku.

Po 11 sejah v dveh mesecih (18. 12. 1945 – 21. 2. 1946) so si člani okrajne epuracijske komisije lahko vsaj malo oddahnili (ves marec). Ne pa tudi člani ljudskega sodišča, ki so svoje delo vendarle nadaljevali.

V začetku marca (5. 3. 1946) je javni tožilec (tov. John) od Pirančanov zahteval, naj mu pošljejo popis premičnega in nepremičnega imetja 22 piranskih fašistov.

1) Appollonio Guido	12) Fonda Giovanni
2) Appollonio Leonida	13) Fonda Dino
3) Benvenuti Domenico	14) Fonda Bruno
4) Bubba Pietro	15) Gasperi Vincenzo
5) Cimadori Carlo	16) Petronio Aurelio
6) Contento Albino	17) Petronio Libero
7) Contento Lorenzo	18) Predonzani Ferruccio
8) Curzolo Oscar	19) Rossi Italo
9) Dapretto Fausto	20) Salvetti Cillino
10) Davanzo Dario	21) Tamaro Bruno
11) de Furegoni Dino	22) Zumo Calogero

Ker več kot dva tedna ni dobil odgovora, je (21.3.1946) moral intervenirati s še enim dopisom. Nekoliko pozneje je nastal (nedatiran) seznam 112 fašistov v koprskem okraju, ki jim je bilo zaplenjeno imetje. Med njimi jih je bila (skoraj) polovica (55) iz piranske občine, od tega 40 Pirančanov, 12 Portorožanov, 2 Strunjančana in 1 Sečan.

Piranska lokalna epuracijska komisija je 20. 3. 1946 poslala v Koper seznam 23 oseb, ki jih je epurirala v januarju in februarju 1946. Med njimi je bilo 7 delavcev, po 4 solinarji in zaposleni na občini, po dva mizarja in uslužbenca ter voznik tramvaja, elektrikar, strojnik in krmar (*noechiere*). Prva dva sta bila epurirana 3. 1. 1946, štirje 6. 1., po eden 8., 12. in 13. 1., po dva 24 in 31. 1., trije 4. 2. in sedem 11. 2. 1946. Devet jih je bilo *licenziati in tronco*, drugi pa so dobili 1 od 6 mesecev suspenza. V glavnem so bili *squadristi in fascisti ante marcia*. Mizarju Fragiacomu Giustu so odločno (*licenziamento in tronco*) razveljavili, ker je bila prijava netočna.

Na 5. obletnico napada fašistov na Jugoslavijo (6. 4. 1946) je javni tožilec ljudskega sodišča v Kopru poslal epuracijskim komisijam nova navodila za delo. Predvidenih je bilo tudi nekaj novih lokalnih epuracijskih komisij. Poleg obstoječih (piranske, izolske in koprške) je ljudsko sodišče hotelo imeti komisije še v Portorožu (?), Sečovljah, Sv. Luciji, Pradah-Pobegih in Ankaranu. Vsem lokalnim komisijam je bil vnaprej določen (enak) dnevni red naslednje seje. Podrejenost epuracijskih komisij ljudskemu sodišču je postala tako rekoč popolna.

To se je še bolj potrdilo na skupnem sestanku (9. 4. 1946) članov okrajnega ljudskega sodišča in članov okrajne epuracijske komisije. Tako piše na dokumentu, v bistvu pa je bil predstavnik okrajne epuracijske komisije (samo eden – Tomat) poklican na raport pred ljudi, ki so sestavljali sam vrh civilne oblasti v slovenski Istri. To so bili:

- Petrič Vladimir, član okrajnega narodnoosvobodilnega odbora;
- Gino, tajnik mestne komunistične partije;
- dr. Sajovitz, predsednik tržaškega ljudskega sodišča;

- dr. Cerkvanič, okrožni javni tožilec;
- dr. Dolhar;
- Susa Carlo, pomočnik javnega tožilca ljudskega sodišča;
- Bastiotto Umberto – John, pomočnik javnega tožilca ljudskega sodišča;
- De Palo Ettore, tajnik ljudskega sodišča;
- Fridrik, kriminalistični oddelek pri ljudskem sodišču;

Sejo je odprl tovariš John z bojnim vzklikom (*con il motto combattivo*) "Smrt fašizmu – svoboda narodu" in prepustil besedo Tomatu.

Ta je poročal, da so se epuracijske komisije lotile dela 17. 12. 1945 in da so ga na splošno dobro opravljale (*hanno svolto un lavoro abbastanza soddisfacente*). Kar neverjetno je, da je posebno izpostavil piransko komisijo (*in special modo si e' dimostrata attiva la Commissione d' Epurazione di Pirano*), kot da ni sam večkrat interveniral v Piranu zaradi tamkajšnjih problemov ter na skoraj vsakem sestanku okrajne epuracijske komisije pošiljal Maraspina raziskovat piranske zdrahe. Očitno je hotel pred veljaki ves položaj čim bolj olepšati.

Pohvalil se je, da so delo začasno ustavili samo ob nenapovedanem (*l'imminente arrivo della Commissione Interalleata di Controllo*) prihodu zavezniške kontrolne komisije in da so poleg prvih epuracijskih komisij (Koper, Izola, Piran) ustanovili še nove, in sicer v Portorožu, Sečovljah in Sv. Luciji (vse v piranski občini), ter da pripravljajo ustanovitev epuracijske komisije v Pradah in Ankaranu. Opozoril je, da je bilo delo tu pa tam nekoliko zanemarjeno, toda v bistvu da je število epuriranih zadovoljivo.

Potem so prišli na vrsto drugi. De Palo mu je povedal, da okrajna epuracijska komisija mora imeti v evidenci tudi vse tiste, ki so bili poklicani na ljudsko sodišče. Tovariš John ga je vprašal, ali se spomni katerega datuma in pod katero obtožbo je bil epuriran Pirančan Pinna. Tomat je odgovoril, da je dovolj pogledati v dokumente (npr. *Cartella personale*, priloga 3), drugi del odgovora pa je v zapisniku počečkan in neberljiv, celoten zapis pogovora med Tomatom in Johnom pa prekrižan. Dr. Cerkvanič je Tomata vprašal, kako so nadzirali lokalne in tovarniške komisije pri njihovem delu. V odgovoru je navedeno, da so vse poslane kopije odločb podrejenih komisij vedno pregledovane na okrajni epuracijski komisiji, da pa zaradi pomanjkanja prevoznih sredstev niso mogli biti navzoči na vseh sejah komisij nižjega ranga. Dr. Sajovitz je zanimalo, ali je okrajna epuracijska komisija pregledala vse odločbe nižjih komisij. Tomat se je branil, da to ni bilo predvideno v pravilniku, Sajovitz pa mu je pojasnil, da javni tožilec ne more posredovati, če lokalna komisija (npr. oprostilno) odločbo ne posreduje okrajni epuracijski komisiji. Zato se je zavzel, da bi lokalne komisije vse odločbe pošiljale v vednost okrajni epuracijski komisiji in javnemu tožilcu. Vmešal se je tovariš John in pojasnil, kako je bilo dogovorjeno, da se tiste odločbe, s katerimi so bili epuranti "zadovoljni" (oz. se niso pritožili nanje), ne pošiljajo na okrajno epuracijsko komisijo. Predlagal je še, naj komisije ne upo-

rabljajo prepogosto *licenziamento in tronco*, ker si potem odpuščeni delavci najdejo službo na drugem mestu, v drugi tovarni, in je tako ukrep preprosto izničen. Zato naj raje obsojajo epurante na nekajmesečne suspenze in degradacijo na službeni lestvici, kar naj bi bilo bolj učinkovito.

Dr. Cerkvenciča je zanimalo, kako bodo upravljali nacionalizirano imetje. Tomat se je skliceval na dr. Deklevo, ki je omenjal posebne komisije, imenovane v ta namen. Dr. Sajovitz je predlagal, naj ima javni tožilec dvakrat mesečno sestanke s člani lokalne epuracijske komisije, kjer bi razčiščevali nejasne primere (*dove si chiariranno i casi che non sono troppo chiari*).

Na vprašanje dr. Cerkvenciča, ali se med procesom opravljajo pogovori z epuriranci, je Tomat odgovoril, da to ni potrebno, če imajo obdolženčev življenjepis, in da je to eden večjih problemov lokalne epuracijske komisije. Dr. Sajovitz je predlagal interni dogovor, da izpraševanje epuriranca prevzame okrajna epuracijska komisija.

Tov. Gino je opozoril na določene pomanjkljivosti pri vodenju epuracij, ker so v koprski papirnici "Egida" epurirali dve antifašistki. Tomat se je izgovarjal, da jih je prva instanca tako ali tako oprostila vseh obtožb.

Poleg navedenega je tov. Gino kritiziral tudi zasedanja okrajne epuracijske komisije, češ da ni nikoli zasedala kompletna, potem pa je tov. John dodal, da se je udeležil dveh sestankov, ko je bilo navzočih (samo) 6 ljudi.

Nato so še enkrat poudarili, da je treba vse akte in odločbe pošiljati tudi javnemu tožilcu.

Ettora De Palo so postavili za novega tajnika okrajne epuracijske komisije, govorili pa so tudi o drugem tajniku za slovensko stran. Medtem ko je dr. Cerkvenciča predlagal dve epuracijski komisiji, slovensko in italijansko, se je dr. Sajovitz zavzemal za mešano epuracijsko komisijo (z dvema predsednikoma, Italijanom in Slovencem), tako kot je bil mešan okrajni narodnoosvobodilni odbor. Dr. Cerkvenciča je potem soglašal, da izberejo 7 članov (slovenskih in italijanskih) v eno samo okrajno epuracijsko komisijo. Sprejet je bil dr. Dolharjev predlog o dveh nadomestih članih. Dogovorjeno je bilo tudi, da mora biti javni tožilec navzoč na vseh sejah okrajne epuracijske komisije.

Tehnično in finančno plat delovanja okrajne epuracijske komisije bi moral prevzeti okrajni narodnoosvobodilni odbor. Njegov član Petrič je povedal, da se bo sicer potegoval za to, da pa trenutno ne more dati nobene (svoje) garancije. Tomat je dodal, da je 2.000 lir mesečno, kolikor je do sedaj porabljal okrajni odbor za okrajno epuracijsko komisijo, čisto dovolj.

Proti koncu sestanka so se še dogovorili o sestavi nove okrajne epuracijske komisije, ki naj bi jo potrdili na plenumu (*assemblea generale*) okrajne U.A.I.S. čez 4 dni v Izoli.

Lokalnim epuracijskim komisijam so določili področje v okviru jurisdikcije po-

sameznih lokalnih narodnoosvobodilnih odborov. Kjer bo intenziteta epuracij manjša, bo lahko delokrog komisije večji.

Določili so, da mora v vsakem odboru U.A.I.S. obstajati referent za sprejemanje prijav (*denuncie*), ki jih potem dostavi lokalni ali okrajni epuracijski komisiji. In čisto na koncu je tov. Gino dodal, da so začasni suspenzi v bistvu dopust, oddih, kvečjemu moralna kazen, ter da je o vsakem epururancu treba obvestiti sindikate (*sindicati unici*), da mu priskrbijo novo izkaznico in novo delo, da bo lahko preživel družino.

Kot so se dogovorili v Kopru je plenum okrajne U.A.I.S. zasedal v izolskem Narodnem domu 13. 4. 1946. Sestali so se, da bi imenovali nove člane okrajne epuracijske komisije.

Kot član okrajnega narodnoosvobodilnega odbora je bil v komisiji Petrič Vladimir (kasneje ga je zamenjal Primožič Agostino), javni tožilec za slovensko stran je postal Susa Carlo, za italijansko pa Bastiotta Umberto (John), "slovensko" tajništvo je zasedel Morgan Carlo, "italijansko" pa De Palo Ettore. Poleg omenjenih so komisijo sestavljali še po 1 član lokalnih komisij iz Pirana (Predonzani Giorgio), Izole (Degrassi Aligi), Kopra (Vergerio Sergio) in Ankarana (Apollonio Giacomo). Izvoljena sta bila še dva dopolnilna člana (Anna Perossa, vdova De Stradi iz Kopra, in Belic Paolo iz Vanganela), katerih dolžnost je bila, da se udeležita vseh sej okrajne komisije. Ob morebitni odsotnosti kakega od rednih članov bi nadomestni člani pridobili vse njihove pravice (možnost glasovanja).

V imenu te nove komisije je javni tožilec pri ljudskem sodišču za sojenje fašističnih zločincov (in njen član) tov. John 8. 6. 1946 postal kratek dopis vsem lokalnim in tovarniškim epuracijskim komisijam (začne se s stavkom: "*Siete invitati di comunicarci con la massima sollecitudine.*") Od njih je zahteval kopije vseh odločb za vsak posamezni primer od ustanovitve (posamezne) komisije naprej.

Po vseh poteh in stranpoteh, ki so jih do poletja 1946 prehodile epuracijske komisije, se je oblast odločila vzeti vse vajeti (epuriranja) v svoje roke. Preprečiti je hotela samostojno delovanje nižjih instanc (lokalnih in tovarniških), poenotiti delovanje le-teh in sploh ugotoviti število epurirancev.

Sočasno (maj 1946) je na seji zunanjih ministrov štirih velesil obveljal francoski predlog, ki je predvideval ustanovitev Svobodnega tržaškega ozemlja (STO). O slednjem so (ministri) razpravljali še do konca leta 1946, ko so sklenili, da bo razdeljen na coni A (pod zavezniško upravo) in B (pod jugoslovansko upravo) (Marin, 1992, 166).

Iz tega obdobja (19. 9. 1946) izvira seznam 227 fašistov, squadristov, črnih srajc in vojnih zločincev, ki ga je KUNI (*Commissione per l'amministrazione dei beni popolari - amministrazione distrettuale per il Distretto di Capodistria*) naslovlila na koprski okraj (*Distretto di Capodistria*). Mirovna pogodba z Italijo je bila podpisana 10. 2. 1947 v Parizu, začela pa je veljati 15. 9. 1947, ko so štiri velesile deponirale

ratifikacijske listine pri francoski vladi. Po 2. točki 21. člena mirovne pogodbe je bilo takrat ustanovljeno STO (Troha, 1998, 413).

Takoj po podpisu mirovne pogodbe z Italijo se je oblast lotila upravne reorganizacije. Na predlog VUJA sta Primorski PNOO in Oblastni odbor za Istro 20. 2. 1947 ustanovila istrsko okrožje z okrajema Koper in Buje.

Na podlagi odobritve VUJA, po predhodnem sporazumu z izvršnima ljudskima odboroma in na osnovi pooblastila Poverjenišva PNOO za Slovensko primorje oz. Oblastnega odbora za Istro, sta okrajni ljudski skupščini 6. 7. 1947 izdali odloka o ukinitvi do tedaj veljavnih predpisov glede čiščenja (epuracije) in o ustanovitvi in poslovanju komisij za čiščenje fašistov in njihovih sodelavcev (priloga 4).

Na podlagi tega odloka sta bili ustanovljeni okrajni epuracijski komisiji v Kopru in v Bujah kot organa 1. instance. Za oba okraja je bila ustanovljena skupna epuracijska komisija z imenom "Enotna epuracijska komisija proti fašistom in kolaboracionistom za okraja Koper in Buje", ki je kmalu postala "Okrožna komisija za epuracijo fašistov in kolaboracionistov" in je delovala kot organ druge in zadnje instance. Krajevne in tovarniške komisije so se spremenile v pomožne in informativne organe epuracijskih komisij prve in druge instance.

Okrajno ljudsko sodišče, ki je sodilo težje fašistične zločine, je tudi spremljalo delo vseh komisij, jim dajalo primerno (pravno) pomoč in jim tolmáčilo odloke ter pravilnike.

Na "drugo" epuracijo se je oblast pripravila veliko bolje kot na "prvo". To je bilo obdobje sestavljanja vseh vrst seznamov (na listi članov *Partito Fascista Repubblicano* (priloga 5) je bilo 177 Pirančanov, seznam piranskih squadristov je imel 34 imen...), ki so romali od vrat do vrat različnih epuracijskih (in drugih) uradov.

Že dva dni po izidu odloka o ustanovitvi "novih" epuracijskih komisij (8. 7. 1947) je epuracijska komisija za okraj Koper izdala prvo odločbo (priloga 6). Dobil jo je večkrat prvi z omenjenih seznamov, Pirančan de Furegoni conte Domenico. Na njej piše, da je na podlagi odloka o ustanovitvi epuracijske komisije tukajšnja (koprška) komisija po prejemu ovadbe uvedla postopek proti njemu (petinštiridesetletnemu grofu) in izrekla naslednjo odločbo:

Perdita perpetua dei diritti civili, interdizione dai pubblici uffici, proibizione di professione, esercizio, arti, industria, commercio e simili, ker je bilo znano, da je bil squadrista, Sciarpa Littorio, Membro delle squadre fasciste, Membro del Direttorio fascista, Repubblichino, Gerarca del Fascio Repubblicano, Collaboratore dei nazi-fascisti.

Na podlagi osmega člena pravilnika o poslovanju epuracijske komisije je imel obdolženi pravico do pritožbe. V petih dneh jo je moral poslati komisiji (v Koper) z navedbo vseh dokazov v svoj prid. Na koncu odločbe je še opozorilo delodajalcu, da mora epuriranca sankcionirati na podlagi devetega člena pravilnika za poslovanje epuracijske komisije. Odgovore na prizive na višjo instanco (Enotno epuracijsko

komisijo za okraja Buje in Koper) sta podpisovala predsednik Gobbo Nerino – Gino in tajnik Piva Iginio. Obrazci odločb Koprške okrajne epuracijske komisije so bili dvojezični (italijansko-slovenski), Enotna okrajna epuracijska komisija pa je imela trijezične (italijansko-slovensko-hrvaške) obrazce.

Da je bila "nova" komisija pripravljena na nove izzive, kaže tempo izdajanja odločb. Po (vnovič) nedatiranem seznamu jih je (samo koprška) komisija do začetka jeseni spisala 272, do začetka zime naslednjih 83 in na pomlad še 23 (2. 4. 1948 zadnjih 5). Za njihovo pisanje so uporabljeni že omenjeni sezname (priloga 7), saj je korelacija med osebami s seznamov in epuriranimi zelo visoka. Epuracijske komisije niso smele obravnavati tistih, ki jih je že obsodilo ljudsko sodišče.

Če pa je ljudsko sodišče obsodilo že epuriranega človeka, je odločitev epuracijske komisije anuliralo.

Tako je nekako v tem času (nedatiran seznam) okrajna epuracijska komisija obvestila piranski *Comitato popolare cittadino*, da preklicuje epuracijske odločbe za trinajst Pirančanov. To so bili: Cimadori Carlo fu Michele, Gaspari Vincenzo di Ascenzio, Goina Domenico di Giovanni, de Furegoni conte Domenico fu Almerico, Fonda Bortolo fu Oderico, Fonda Bruno fu Enrico, Davanzo Dario di Giovanni, de Furegoni conte Bruno fu Marco, Gianpiccolo Giuseppe fu Carmelo, Muiesan Domenico fu Giuseppe, Spizzamiglio Enrico fu Giovanni, Tamaro Mario fu Giorgio in Zumo Calogero fu Gioacchino. Preklic naj bi bil posledica dejstva, da so bili imenovani že obsojeni na ljudskem sodišču (priloga 8).

Tistega prvega dne (8. 7. 1947) so poleg veleposestnika grofa Domenica (de Furegonija) epurirali še več kot 50 ljudi, od tega je bila dobra polovica Pirančanov. Med njimi tudi Domenicov bratranec (grof) Bruno. Tega dne je bila vsem izrečena ista kazen: *perdita perpetua dei diritti civili, interdizione dai pubblici uffici, proibizione di professione, esercizio, arti, industria, commercio e simili*

Nakopali so si jo tisti, ki so se komunistom zamerili s tem, da so bili: *squadrista, fascista, sciarpa littorio, membro direttorio fascista, collaboratore dei nazifascisti, fascista antemarcia, fascista femminile antemarcia, marciatore su Roma, fondatore del fascio di Pirano, finanziatore delle squadre fasciste, fondatore fascio femminile, gerente della casa del fascio, iscritto volontariamente nel partito fascista repubblicano, attivista fascio femminile, volontario nelle brigate nere, fondatore fascio repubblicano, segretario politico del fascio, presidente dell' Opera nazionale Balilla di Pirano, volontario milizia fascista, volontario della guerra d'Africa, gerarca, fascista della prima ora, segretario del criminale fascista, comandante della piazzaforte di Pirano, manganellatore della classe operaria, agente OVRA, Maresciallo dell'esercito repubblicano, sostenitrice dell'invasore tedesco, volontario SS, spia dei carabinieri, informatore, per fatto domanda per combattente volontario in prima linea contro gli alleati, aderito volontariamente alla X mas, recatosi volontariamente in Germania.*

Po enomesečnih izkušnjah pri delovanju epuracijske komisije je na prvem zasedanju istrskega Okrožnega ljudskega odbora (3. 8. 1947 v Piranu) tovariš Kolenc Črtomir kot gost prebral predlog odloka o spremembah in dopolnitvi odloka okrajnih skupščin v Kopru in Bujah o epuraciji z dne 6. 7. 1947. Odlok je bil soglasno sprejet.

Še preden je začela veljati mirovna pogodba z Italijo, je v Kopru izšla prva številka (1. 9. 1947) uradnega lista istrskega okrožnega ljudskega odbora. V njej so objavljena dne 6. 7. 1947 sprejeta pravila igre epuracijske komisije (priloga 9).

Do ustanovitve STO 15. 9. 1947 je bila epurirana že več kot polovica epurirancev. Najbolj popoln seznam (506 imen) je epurirance delil po krajih. Koprčanov je bilo 51 (10%), Izolanov 24 (5%), Pirančanov 214 (42%), Kaštelanov 15 (3%), Umazanov 37 (7%), Buježanov 143 (28%) in Novigrajčanov 22 (5%).

"EPURAZIONI" A PIRANO (1945-1948)

Ivica PLETIKOSIĆ

Centro di ricerche scientifiche della Repubblica di Slovenia, Capodistria,

SI-6000 Capodistria, Via Garibaldi 18

e-mail: ivica.pletikosic@zrs-kp.si

RIASSUNTO

L'epurazione prefigurata dai titini era a quel tempo (1945) un'azione troppo impegnativa, sotto il profilo organizzativo, per il nuovo stato. Entro la fine dell'anno, le commissioni di epurazione erano costituite e pronte ad iniziare il lavoro, che non sempre procedette secondo i piani. Nella prima fase (1946), il nuovo sistema fu inevitabilmente costretto a servirsi molto spesso di persone del luogo; quadri poco affidabili, che, infatti, non portarono a compimento gli incarichi previsti.

Fu necessaria perciò una seconda epurazione, alla quale le autorità si prepararono molto meglio (disponevano di un maggior numero d'elenchi). La seconda fase ebbe inizio nel luglio del 1947, quando il potere ebbe approntate nuove regole del gioco e le nuove commissioni di epurazione emisero i primi decreti. Alla fine dell'autunno l'azione era quasi finita, con gli ultimi decreti recapitati nella primavera del 1948.

Secondo i dati d'archivio presi in esame, le commissioni passarono al setaccio oltre 500 persone dell'Istria nord-settentrionale, per la maggior parte piranesi.

Parole chiave: epurazione, commissioni di epurazione, Pirano, Territorio Libero di Trieste, 1945-1948

VIRI IN LITERATURA

PAK KP – Pokrajinski Arhiv Koper (PAK), šk. 64 epuracijske komisije, t.e. 1-2.

PAK PI – PAK, enota Piran, nerazvrščeno gradivo za obdobje po drugi svetovni vojni.

SL IONO – Službeni List Istarskog Okružnog Narodnog Odbora, god. I., br. 1. Koper, 1. 9. 1947.

Beltram, V. (1989): Povojni razvoj slovenske Istre – Koprski Okraj 1945-1947. Kronika, 37. Ljubljana, 108-116.

Marin, L. (1992): Upravna in teritorijalna razdelitev slovenske Istre v zadnjih treh stoletjih. Annales, 2. Koper, 159-174.

Spazzali, R. (2000): Epurazione di frontiera. Gorizia, LEG.

Troha, N. (1998): Svobodno tržaško ozemlje. V: Enciklopedija Slovenije, 12. Ljubljana, Maldinska knjiga, 413-414.

PRILOGE

N° 15-r

CONSULTA DELLA CITTÀ DI TRIESTE

DECRETO

Visto il deliberato dell'Assemblea dei delegati della città di Trieste in data 1. maggio 1945, relativo alla costituzione del Tribunale del Popolo per il giudizio dei reati fascisti contro l'esistenza e la libertà del popolo e delle istituzioni democratiche, la Consulta della città di Trieste, riunitasi il 21 maggio 1945 nel palazzo comunale,

d e c r e t a :

Art. 1. Sul territorio della città di Trieste viene costituito il Tribunale del Popolo per il giudizio dei reati fascisti contro l'esistenza e la libertà del popolo e delle istituzioni democratiche.

Art. 2. Il Tribunale del Popolo è composto di un presidente, di 10 membri giudicanti e di 10 membri costituti. Il presidente, i membri giudicanti ed i sostituti saranno nominati dalla Consulta della città di Trieste.

Art. 3. Il giudizio dei casi in cui le imputazioni contemplano la pena di morte è deferito al Collegio plenario del Tribunale del Popolo. Il giudizio degli altri casi, contemplanti pena minore, è deferito a una delle sezioni, composte da tre membri, in cui il Tribunale del Popolo viene suddiviso.

Art. 4. Il Tribunale del Popolo giudica tutte le persone che, in veste di fascisti o di complici dei fascisti, abbiano comunque, con le proprie azioni, attentato alla esistenza ed alla libertà del popolo e delle sue istituzioni democratiche, procedendo criminalmente, sotto pretesto e per motivi politici, contro la dignità, la persona, i beni, le famiglie dei propri concittadini o contro le loro organizzazioni.

Art. 5. La persecuzione dei reati fascisti specificati si applica retroattivamente dall'inizio del movimento fascista.

Art. 6. I reati fascisti sopraspecificati vengono puniti con le seguenti pene:

- a) pena di morte;
- b) lavori forzati pesanti a vita o a tempo;
- c) lavori forzati leggeri a tempo;
- d) perdita dei diritti politici;
- e) la confisca dei beni.

Le pene possono venir pronunciate cumulativamente in quanto non si escludano a vicenda.

Art. 7. I criminali di guerra verranno giudicati dai Tribunali competenti.

Art. 8. Il Consiglio di Liberazione della città di Trieste viene autorizzato ad emettere il Regolamento sulla gestione e sul funzionamento del Tribunale del Popolo.

Morte ai fascisti! - Libertà ai popoli!

Il Segretario:

Il Presidente:

f.to Rudi Uršič&Karel

f.to Dott. Umberto Zoratti

Sl. 1: Protifašistični ukrepi oblastnikov maja 1945 v Trstu (PAK Koper).
Fig. 1: Decreti antifascisti delle autorità triestine nel maggio del '45 (PAK Koper).

C O P I A

della Circolare R/11/45-1 dd.17/6/45 del Pubblico Accusatore per
il Circondario di Gorizia:

" Vi comuniciamo che L'assemblea della città di Gorizia ha
" accolto il giorno 23.5.1945 il seguente decreto: "Costituzione
" delle commissioni per l'epurazione degli Enti e delle Aziende de-
" gli elementi fascisti":

" Art.1 - Sul territorio della città di Gorizia si costitui-
" scono le commissioni per l'epurazione degli Enti e delle Aziende
" degli elementi fascisti.

" Art.2 - Presso ogni Ente ed Azienda che/ fino a 500 addetti
" si istituisce una commissione di 5 membri; in Enti ed Aziende che
" hanno più di 500 ma non più di 1000 addetti, si istituisce una
" commissione di 7 membri; presso Enti ed Aziende con più di 1000
" addetti si istituisce una commissione di 11 membri.

" Art.3 - I membri delle commissioni vengono nominati dalle
" organizzazioni sindacali. I membri nominati eleggono tra di loro
" il presidente, che dirige e distribuisce il lavoro della commis-
" sione. Si ritiene per eletto quello che ha avuto la maggioranza
" di voti.

" Art.4 - Il compito dei membri delle commissioni è di scopri-
" re nelle loro Aziende e presso i loro Enti gli elementi fascisti
" e di denunciare al Tribunale del Popolo per il giudizio dei reati
" fascisti contro l'esistenza e la libertà del popolo e delle isti-
" tuzioni democratiche.

" Art.5 - Questo decreto entra in vigore dal giorno della sua
" pubblicazione.

" Con riferimento al sopraccitato decreto, vi invitiamo a pro-
" vedere con la massima urgenza alla nomina dei membri e per l'or-
" ganizzazione delle rispettive commissioni.

" Vi preghiamo di darci immediata comunicazione di quanto sa-
" rà fatto, per renderci possibile col nostro consiglio porgere aiu-
" to alle commissioni.

Conte al fascismo! Libertà al Popolo!

IL PUBBLICO ACCUSATORE
f.to dr. Šliber Kirko

Sl. 2: Junija 1945 začne epuracija v Gorici (PAK Koper).
Fig. 2: L'epurazione a Gorizia inizia nel giugno del '45 (PAK Koper).

Federazione dei Fasci di Combattimento della Provincia di Pola

Fascio di

Pirano

Cartella personale

del camerata

lesare L. F. Carlo

Paternità

fu Alfredo

Maternità

di Silvia Fiolulih

Nato a

il

2. 2. 1892

Iscritto al P. N. F. il

12 nov. 1922

Squadrista

Marcia su Roma

Residente a

Salvo

Via

Sl. 3: Arhivsko gradivo kot osnova za epuracijo. Zgodnji datum vpisa v fašistično stranko je imel specifično vrednost (PAK Koper).

Fig. 3: Materiale d'archivio come pretesto per l'epurazione. La data precoce di iscrizione al P.N.F. assumeva un significato particolare (PAK Koper).

*Progetto del decreto
sull'epurazione politica.*

*Fazio
Cai
Luna*

D E C R E T O

sull'abrogazione delle disposizioni finora vigenti concernenti l'epurazione e sull'istituzione ed funzionamento delle commissioni di epurazione dei fascisti e dei collaborazionisti per il territorio dei distretti di Capodistria e Buie.

Le assemblee popolari distrettuali per i distretti di Capodistria e Buie previo accordo fra i rispettivi Comitati esecutivi popolari, in base all'approvazione dell'Amministrazione militare dell'A.J. per la Regione Giulia, Istria, Fiume e Litorale Sloveno (zona B) ed autorizzazione della Delegazione del C.M.L.N. per il Litorale Sloveno rispettivamente del Comitato Popolare Regionale per l'Istria, emanano il seguente

d e c r e t o .

Art.1.

Vengano abrogate le disposizioni sul funzionamento delle commissioni di epurazione dei fascisti e dei collaborazionisti emanate dalla Delegazione CRN per il Litorale Sloveno o del Comitato Popolare Regionale per l'Istria dd.l.12.1945 N.29 rispettivamente dd. N..... pubblicate nel Boll. Ufficiale N.4 rispettivamente N....., salvo le regole procedurali come previsto dall'art.9 di questo decreto.

Art.2.

Presso il Comitato Popolare distrettuale di Capodistria rispettivamente di Buie si istituisce la commissione di epurazione distrettuale composta di cinque membri, dei quali uno deve essere membro del Comitato popolare distrettuale e gli altri eletti dalle organizzazioni antifasciste del rispettivo distretto.

La Commissione di epurazione distrettuale funge quale organo di primo grado.

Art.3.

Per i due distretti viene istituita la commissione di epurazione unificata sotto il nome: Commissione unificata di epurazione dei fascisti e collaborazionisti per i distretti di Capodistria e Buie. Questa commissione ha sede a Capodistria presso il Comitato esecutivo popolare distrettuale.

La commissione è composta di sette membri fra i quali vi devono essere un membro del Comitato popolare distrettuale di Capodistria rispettivamente di Buie nonché un rappresentante della Pubblica Accusa per i distretti di Capodistria e Buie, gli altri eletti dalle organizzazioni antifasciste dei due distretti.

Questa commissione unificata funge come organo di seconda ed ultima istanza.

Art.4.

Le commissioni di epurazione locali ed aziendali finora esistenti o quelle che saranno istituite, sono organi ausiliari e di informazione delle commissioni di epurazione di prima e seconda istanza.

previate negli art. 2 e 3.

Le commissioni locali ed aziendali sono composte dai tre ai cinque membri, dei quali uno dev'essere membro del Comitato popolare locale (o cittadino), gli altri eletti dalle organizzazioni antifasciste del luogo o dell'azienda (impresa, fabbrica, ufficio ecc.).

Art. 5.

Le commissioni di epurazione di primo grado sono competenti a giudicare contro coloro:

a) che hanno rivestito la qualifica di squadrista, sansaportista, fascista antemarcia, marcia su Roma, sciappa littorio, che hanno militato volontariamente nella Milizia fascista in qualità di ufficiali, sottufficiali e militi,

b) che hanno combattuto contro il movimento di liberazione nazionale o popolare, o come volontari contro gli alleati,

c) che hanno collaborato con le autorità fasciste e occupatrici contro la libertà del popolo e delle sue istituzioni democratiche,

d) che per motivi fascisti hanno fatto violenza alla persona ed ai loro beni, nonché alle organizzazioni del popolo,

e) che hanno operato contro il popolo svolgendo attività culturale, economica o di qualsiasi altro genere.

Art. 6.

Le commissioni di epurazione possono prendere le seguenti deliberazioni:

a) la retrocessione dal grado o dalle funzioni,

b) sospensione dal grado e dallo stipendio da uno a sei mesi,

c) licenziamento *interim tronco*,

d) la perdita perpetua o temporanea (fino a cinque anni) dei diritti civili e politici, interdizione dai pubblici uffici, proibizione di esercizio di professione, arti, industria, commercio e simili.

Art. 7.

La commissione unificata per i due distretti prende in consegna tutto l'archivio delle due commissioni di epurazione distrettuali nonché delle commissioni locali (cittadine), aziendali) finora esistenti, che cessano la loro attività coll'entrata in vigore di questo decreto.

Le presidenze dei due comitati esecutivi popolari distrettuali provvederanno per l'affermazione della rispettiva commissione di epurazione distrettuale nonché della commissione di epurazione unificata per i due distretti.

Art. 8.

Il Pubblico Accusatore per i distretti di Capodistria e Buie esercita il diritto di controllo sul funzionamento delle commissioni di epurazione e sulla legalità dei loro atti ed interviene quando non siano stati rispettati i principi fondamentali e le conquiste della lotta di liberazione.

Art. 9.

La commissione di epurazione unificata ha la facoltà di emanare istruzioni dettagliate per l'esecuzione di questo decreto previa approvazione dei due comitati esecutivi popolari distrettuali. Le regole procedurali (pr.es. per le denunce, termini) di disposizioni finora vigenti rimangono in vigore in quanto non con-

trastano colle disposizioni del presente decreto.

Art. 10.

Tutti i provvedimenti di epurazione emanati secondo i regolamenti e le disposizioni finora vigenti nel territorio della Delegazione del C.R.L.N. per il Litorale Sloveno e del Comitato Popolare Regionale per l'Istria rimangono in vigore.

La commissione di epurazione unificata per i due distretti di Capodistria e Buie ha la facoltà di rivedere tutti i provvedimenti di epurazione già emanati ed emettere nuove decisioni.

Art. 11.

Questo decreto entra immediatamente in vigore.

Capodistria, Buie, 11.....luglio 1947

Il Presidente del CPD Capodistria:

Il Segretario del CPD Capodistria:

Il Presidente del CPD Buie:

Il Segretario del CPD Buie:

L. S.

Sl. 4: Nova pravila igre, julij 1947 (PAK Koper).

Fig. 4: Le nuove regole del gioco, luglio 1947 (PAK, Koper).

Elecco dei membri del Partito Fascista Repubblicano più attivi colla
buratori dell'invasore tedesco, estratte dall'archivio del Fascio Repubbli-
cano di Pirano.

Composizione del Direttorio:

1) Commissario del Fascio	cap. dott. Bruno Rambo
2) Capo Segreteria Politica	Smareglia Bernardino
3) Comandante squadra d'azione	ten. de Furegoni Bruno
4) Ufficio stampa e pr paganda	Marzoti Carlo
5) Ufficio assistenza e consulenza	Fiumi Antonio
6) Ufficio Amministrazione	rag. Fonda Bertolo
7) Fascio Femminile	Marchi Etta
8) O.N.B.	Comandante Aszari Nino
9) O.N.D.	Presidente Marchi Carlo

Iscritti al P.F.R.

10) Antonini Giovanni	-----
11) Apollonio Mario di Leonida	Strada Verdi
12) Apollonio Lino	" "
13) Bonifacio Rida	
14) Bonifacio Beatrice	
15) Bonvanuti Dino fu Domenico	Via G. Ziani 326
16) Benedetti Nino di Giovanni	Via Figarola 294
17) Bontempo Bruno fu Filippo	Via Dante Alig 1001 1006
18) Bonatti Giuseppe	Via G. Verdi 8
19) Bontempo Giorgio fu Filippo	" Dante 1006
20) Benedetti Tolanda fu Giovanni	
21) Bordini Antonio fu Giuseppe	Portorose - Villa Tosca
22) Bocchi Giovanni	
23) Bartolini Guido	
24) Basileo Antonio	Via delle Mura 338
25) Bonifacio Carlo di Antonio	
26) Bandini Amerigo	Portorose - Villa Tosca
27) Balon Mario di Giuseppe nato a Castelvenere il 2/6/1925	
28) Barchochia Dante di Giovanni = nato a Castelvenere il 12/12/1923	
29) Bonifacio Ottavio di Giuseppe = nato a Pirano il 25/5/1925	
30) Braico Domenico di Domenico = nato a Strugnano il 30/7/1925	
31) Bonifacio Domenico di Giuseppe = nato a Pirano il 4/12/1923	
32) Casa Alfieri	S. Lucia 325
33) Contento Egidio di Simeone	Ca ra Garibaldi 508
34) Cappelvi Serafino	Portorose
35) Contento Olimpia	
36) Cotterle Giovanni	
37) Cuemeni Pietro	
38) Contento Ida in Lenzini	
39) Codarnez Fulvia	
40) Cotterle Silvano di Matteo = nato a Pirano il 29/12/1924	
41) Crivellente Guido di Angelo = nato a Verona il 16/7/1900	
42) Castiglione Umberto di Giovanni Battista = nato a Palermo il 9/2/1908	
43) Cayo Mario di Pietro = nato a Salvere il 7/9/1924	
44) Danarnez Rodolfo (Demarnez)	
45) Divisacco Giovanni fu Bertolo	Via Paradiso 770
46) Dolco Cornelio	
47) Davanzo Nicola	
48) Dapretto Pompeo di Giorgio	Via delle Campanelle 308
49) Donato Ugo	
50) Davanzo Ugo	

Sl. 5: Začetek seznama piranskih pripadnikov Mussolinijeve milice (PAK Koper).
Fig. 5: Inizio della lista dei piranesi appartenenti al Partito fascista Repubblicano
(PAK Koper).

COMMISSIONE DI EPURAZIONE PER IL DISTRETTO DI CAPODISTRIA
EPURACIJSKA KOMISIJA ZA OKRAJ KOPER

N. 1 Capodistria, il 6 luglio 1947
Siev. Koper, dne

Visto il decreto per la costituzione delle Commissioni di Epurazione, e la denuncia; questo
Ne podlagi odloka o ustanovitvi Epuracijskih komisij je izkazana komisija po predpisu
Commissione ha proceduto a carico del:
evadne uvedla postojek koper:

Nome e cognome de Madegoni carno - veneto età anni 45
line in primak stariost
professione poterija
paklu otcova isre Lucerna
occupato presso narodna
ustalovi pri narodni
residenza Marano ed ha pronunciato la seguente
bivalitice in izreku nasledajo

DECISIONE - ODLOČBO:

Proibita perpetua dei diritti civili, interruzione dei pubblici uffici,
proibizione di professione, esercizio, arti, industria, commercio e
simili.

MOTIVI - RAZLOGI:

Dalla denuncia emessa nel luogo di nascita autorita
È notorio che siete stato
Obče znano je da ste bil
espresso antifascista, membro del Direttorio Fascista - repubblicano - operaio
del fascio repubblicano - collaboratore dei nazifascisti.

ISTRUZIONE - NAVODILA:

XX

In base all'art. 10 del regolamento per il funzionamento delle Commissioni di Epurazione, l'epurato ha la possibilità di presentare, entro 5 giorni dalla notificazione della presente pratica prioritaria, caseta je postavl v roku 5 dni izkazani Komisij z navedbo vseh dokazov v
decisione, l'appalto si vada alla Commissione adducendo tutte le prove a proprio discricio.
pred oddaljenega.

Il datore di lavoro è tenuto a dare immediata esecuzione a questo decisione previa
Delodajalec je dolzan, da nemudoma izvrsi kar je odrejeno v tej odločbi v smislu
le sanzioni contemplate nell'art. 10 del regolamento per il funzionamento delle Commissioni
sancti prevedenih v čl. 10 pravilnika za postovanje Epuracijskih komisij.
di Epurazione.

Mirje et fascismo - Liberté et progrès! Smrt fašizmu - Smrtno poročilo!

La Commissione di Epurazione
per il Distretto di Capodistria
Epuracijska komisija za Okraj Koper

Il Presidente
Prešidnik

Il Segretario
Sekretar

Sl. 6: Prva odločba "nove" epuracijske komisije
za Okraj Koper, julij 1947 (PAK Piran).
Fig 6: Primo decreto della "nuova" Commissione di Epurazione
per il Distretto di Capodistria, luglio 1947 (PAK Piran).

Pirano li 11 agosto 1947

RELAZIONE

La popolazione di S. Pietro, si lamenta che il Comitato locale non funziona causa che nello stesso domina ancora in parte, il metodo passato, accusando pochissima organizzazione e chi veramente dirige le sorti del paese sono in parte i soliti squadristi d'una volta, perchè i detti squadristi ed i reazionari codiugati dal prete, dominano causa che il Comitato non funziona, ma si lascia comandare e dirigere dai soprannominati.

Per tale motivo la popolazione si lamenta perchè si vede abbandonata e circondata sempre dagli strozzini e manganellettori d'una volta.

Basti vedere al poco funzionamento del Comitato nel sapere che a tre squadristi del luogo la Commissione Agraria o la Commissione del colobnato ha consegnato del terreno, invece di toglierlo.

Si rende noto che SPESH Giacomo di Giacomo, squadrista è zio del segretario del Comitato, infine si raccomanda di non trascurare S. Pietro che conta 680 abitanti, ma di provvedere in merito.

Handwritten notes in the left margin:
- *prete*
- *secreti*
- *prof.*

ELLENDO DEI SOPRANOMINATI SQUADRISTI DI S. Pietro

01) Spesh Giacomo di Giacomo	08) Bernardi Michele fu Andrea
02) Balvoglio Matteo fu Matteo	09) Vuch Lazzaro di Giuseppe
03) Maurinich Giovanni fu Luca	10) Gregorich Giovanni fu Pietro
04) Deluc Giuseppe di Maria Leuch	11) Spesh Michele di Michele
05) Sicur Matteo di Matteo	12) Pistan Giovanni fu Antonio
06) Maurinich Michele fu Giovanni	13) Spesh Michele di Pietro
07) Corella Antonio fu Antonio	14) Boch Michele fu Giovanni
08) Boch Giovanni fu Giovanni	

Di questi soprannominati squadristi, soltanto uno si è allontanato dal paese, gli altri 14 rimasti dominano il detto. Sarebbe necessario che due compagni della Difesa Popolare rimarrebbero fissi nel paese.

Handwritten notes: *libertà di Popoli!*

tedini meno istruiti, ecci ad esprimerci con la seguente frase:
"Il duce è una persona conosciuta e stimata in tutto il mondo e quello che dice lui quella è legge". Per la riforma agraria s'esprece, che tutto questo è niente. Tutt'ora ha oltre al negozio 2 colonie e inoltre che gli lavorano la terra.

Sl. 7: Pojavljali pa so se še novi, kot je ta avgustovski o skvadrstih v Sv. Petru (PAK Koper).
Fig. 7: Ma ne arrivano dei nuovi, come questo risalente all'agosto del '47 sugli squadristi di S. Pietro (PAK Koper).

Per i postulati nominativi, la Commissione di Epurazione per il Distretto di Capodistria, annulla ogni precedente decisione perché i nominati sono stati già condannati dal Tribunale del Popolo:

- 1) CEMADORI CARLO fu Michele
- 2) GASPARI VINCENZO di Asenzio
- 3) COINA DOMENICO di Giovanni
- 4) de FUREGGNI conte DOMENICO fu Almarico
- 5) ECCEGA BORTOLO fu Odoico
- 6) FONDA BRUNO fu Enrico
- 7) DAVANZO DARIO di Giovanni
- 8) de FUREGGNI conte BRUNO fu Maria
- 9) GLANFIGGLO GIUSEPPE fu Carmelo
- 10) KRISAN DOMENICO fu Giuseppe
- 11) SPILZAMIGLIO ENRICO fu Giovanni
- 12) TAVARO MARIO fu Giorgio
- 13) ZUCO CALIGERO fu Gioacchino

IL COMITATO POPOLARE CITTADINO

NEL 1947. INTERNI.

Sl. 8: Pirančani oproščeni "čiščenja", ker so bili že "prečiščeni" na Ljudskem sodišču (PAK Koper).

Fig. 8: I piranesi non "epurati" perché già condannati dal Tribunale del Popolo (PAK Koper).

★
SLUŽBENI LIST
ISTARSKOG OKRUŽNOG NARODNOG ODBORA

Godina 1.

Koper, dne 1. rujna 1947

Broj 1.

- ODLUKA O OSNIVANJU ISTARSKOG OKRUŽNOG ODBORA**
ISTARSKOG OKRUŽNOG NARODNOG ODBORA
1. Odluka o osnivanju Službenog lista Istarskog narodnog odbora.
 2. Odluka o uređenju materijalnih uvjeta Istarskog okruga.
 3. Odluka o osnivanju i nadležnosti javnog tužništva za Istarski okrug.
 4. Odluka o preimenovanju naziva narodnih udruženja u Istarskom okrugu.
 5. Odluka o osnivanju Istarskog odbora Istarskog okruga narodnog odbora sa nadležnosti odluka i naredaba na području privrede.
 6. Odluka o preimenovanju i dostupanosti odluka kotarskih skupština u Koperu i Buji na području od 6. rujna 1947.

VAŽEĆE ODLUKE I NAREDBE
KOTARSKOG NARODNOG ODBORA U BUJAMA

Odluka o stavljanju van snage svih do sada važećih propisa odnosećih se na čišćenje (epuraciju) te osnivanja i rada komisija za čišćenje fašista i kolaboracionista.

SUDENI OGLAS.

OBJAVE.

Kotarske narodne udruženja (skupštine) za kotare Koper i Buje su osnivali prema novu odredbama Istarskog narodnog odbora, na osnovu odobrenja VJDA za Julijana Krstina, Ilica, Rijeka i Slovenska Primorje i na osnovu ovlaštenja Povjerenstva Pokrajinskog NO-a za Slovensko Primorje i Obalnog NO za Istru i Jadransko sjeverno

STRANA 6

ni koji su suradili sa fašističkim i okupatorskim vlastima protiv službe naroda i njegovih demokratskih ustanova, od kojih su iz fašističkih redova pravili metla protiv osobe, javne i narodna organizacija, od koje su izbacivati protiv naroda kolaboratori, članovima ili bilo kakvom djelatnicima.

o d l u k u

o stavljanju van snage svih do sada važećih propisa, odnosećih se na čišćenje (epuraciju), te o osnivanju i rada komisija za čišćenje fašista i kolaboracionista.

Član 1.-

Stavljanju se van snage svi propisi o postavljanju komisija za čišćenje (epuraciju) fašista i kolaboracionista koji su važili do sada na području kotara Koper i Buje, osim pravila zakonika, kao što se to predviđeno u člani 2. ove odluke.

Član 2.

Kod kotarskih NO-a Koper i Buje osnivaju se kotarske komisije za čišćenje, sastavljene svake od pet članova, od kojih jedan mora biti član kotarskog NO, a ostali članovi od antifašističkih organizacija odnosno kotara.

Kotarska komisija za čišćenje djeluje kao predstavni organ.

Član 3.

Za oba ova kotara osnivaju se zajednička komisija za čišćenje pod nadzorom zajedničke komisija za čišćenje fašista i kolaboracionista za kotare Koper i Buje. Ova komisija ima sjedište u Koperu kod Kotarskog narodnog vječnog odbora. Komisija sastoji od sedam članova, među kojima mora da bude osam jednog zastupnika iznog tužništva za kotare Koper i Buje i po jedan član kotarskih NO-a Koper i Buje, kao su ostali članovi od antifašističkih organizacija obiju kotara. Ovu zajedničku komisiju djeluje kao organ drugog i posljednjeg stepena.

Član 4.

Mjesne komisije, koje su do sada sastojale i komisije podružice ili one, koje će se osnivati novotni i informirane su organi komisija za čišćenje prve i druge instance, predviđene u 2. i 3. članu. Mjesne komisije i komisije podružice sastoje od tri do pet članova, od kojih jedan mora biti član mjesnog ili gradskog NO-a, dok su ostali članovi od antifašističkih organizacija mjesta ili podružice (radnje, tvornice, ureda i slično).

Član 5.

Komisija za čišćenje prvog stepena sastojala je smisli onim osobama, na koje su bile skraćivati, sponzorirani, fašisti prije rata i kod marta na Rim, nositelji fašističke propagande, onako koje su se borile dobrovoljno u redovima fašističke milicije u činu učestva, sudjelovanja i vođenja. Si koji za se borili protiv naroda antifašističkog pokreta ili koje dobrovoljno protiv saveznika.

Član 6.

Komisije za čišćenje mogu donijeti sljedeće odluke:
a) nepravilnosti u činu ili početku.
b) oduzimanje čina ili plaće od jednog do šest mjeseci.
c) potpuno opuštanje iz službe.
ili privremeno (do pet godina) ili definitivni gubitak građanskog i političkih prava, zabrana ulaska javne službe, zabrana obavljanja svog zanata, industrije, trgovine i ostalih zanimanja.

Član 7.

Jedinstvena komisija za oba kotara preuzima bilog arhive obila kotarskih komisija za čišćenje, pored arhiva do zadnjeg postojehi mjesnih (gradskih), u podružnicama komisija, koje nastaju na dan stupanja na snagu ove odluke. Predsjedništva obiju kotarskih ljudskih odbora razmatraju te, da se upoznaju jedinstvenim komisija i kotarske komisija sa čišćenja.

Član 8.

Javni tužnici za kotare Koper i Buje ima pravo narudba kod radni komisija za čišćenje i nad zakonilicu njihovih odluka i postupakom u slučajevima, kada bi se našli osnovni podaci i istovremeno nezgodilac kurba.

Član 9.

Prvihodnim odobrenjem kotarskih mjesnih odbora, jedinstvena komisija za čišćenje može izdati političke upute za izvršenje ove odluke. Odluka i čini se ovaj pravila politička, te se o prijavu, a rokovima izdati i pravila odobrenja u deset važećih propisa, u koliko se ne protiv propisa ove odluke.

Član 10.

Sve mjere čišćenja, izvršene prema do sada postojećim pravilnicima i propisima, na teritorije Pokrajinskog NO za Slovensko Primorje i Obalnog NO za Istru, mijenja na snagu zajedničke komisija za čišćenje za kotare Koper i Buje ima pravo revizije svih već poduzetih mjera čišćenja i zabranja uovili rješenja.

Član 11.

Ova odluka stupa na snagu odmah.
Koper — Buje, dne 6. rujna 1947.
Za kotarski NO Koper: Za kotarski NO Buje:
Predsjednik: Drsto Benino Predsjednik: Gurjan Anteo
Tajnik: Jovanka Franc Tajnik: Medica Kaminka

*Sl. 9: Še črno na belem (SL IONO).
Fig. 9: In fine il tutto in nero su bianco (SL IONO).*